

Monika Pacukiewicz

Adam Hajduga, zastępca dyrektora wydziału promocji i współpracy międzynarodowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego podkreśla, że przyłączenie do Szlaku zaczyna świadczyć o prestiżu obiektu. Stało się tak między innymi dzięki Industriadzie, imprezie promującej Szlak. I choć w tym roku odbyła się po raz pierwszy, przyciągnęła 29 tys. ludzi! W imprezie wzięło udział ponad 20 miast i 40 znajdujących się w nich zabytków, często dopiero „aplikujących” o włączenie do szlaku. Pierwsze badania pokazały, że połowa gości imprez związanych z Industriadą zwiedzała obiekty poprzemysłowe po raz pierwszy w życiu. To świadczy o ogromnym potencjale, jaki kryje się w Szlaku Zabytków Techniki. I może wyjaśniać zainteresowanie nim zarządców kolejnych obiektów poprzemysłowych.

TECHNIKA, SZTUKA, BOKS

Hajduga wyjaśnia, że każdy z nowo przyłączonych zabytków jest wyjątkowy. Na przykład Elektrociepłownia Szombierki okazała się doskonałym miejscem nie tylko dla występów artystów, ale i dla organizacji... gali bokserkiej. Zakład, mimo że wciąż produkuje ciepło dla okolicznych mieszkańców, nieustannie jest uatrakcyjniany dla turystów. W ostatnich dniach odremontowano i podświetlono zegar wieżowy. Godzinę można odczytać nawet z oddalonej o kilkaset metrów ulicy Zabrzeńskiej w centrum

Szombierek, dzielnicy Bytomia. Okazjonalnie budynek Elektrociepłowni jest podświetlany. Światło działa jak lep na fotografów i zwiedzających. I niebawem uatrakcyjni każdy zabytek. Dlatego też i Szyb Prezydent w Chorzowie jest podświetlony (inaczej niż bytomska Elektrociepłownia – każdego dnia). Za fachowy remont modernistycznego żelbetonowego szybu odpowiada miasto, natomiast iluminacja jest dziełem firmy Vattenfall.

WAŻNA WSPÓLPRACA

I właśnie taką ścisłą współpracę miast, stowarzyszeń czy prywatnych instytucji doceniają pracownicy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, którzy zarządzają Szlakiem. Co dzieje się z obiektem pozbawionym dozoru właściciela, pokazały losy dworca kolejowego w Chebziu, dzielnicy Rudy Śląskiej. Kilka lat temu odnowiony, także dzięki staraniom miasta, po wycofaniu z niego kas biletowych, został zupełnie zdewastowany. I w efekcie, w tym roku, wykreślony z listy obiektów Szlaku. Podobnie jak Porcelana Śląska, której zakład jest obecnie niedostępny dla zwiedzających z powodu upadłości.

KOLEJKA DALEJ STOI

Obecnie szlak tworzy 36 obiektów. Wystarczy? Ależ skąd. Wciąż wiele osób marzy o wpisaniu kolejnych. – Marzyłbym o wpisaniu warsztatów tramwajowych w Chorzowie Batorem. Gdyby tylko ze strony Tramwajów Śląskich była wola, można by było

pokazać historię komunikacji na Śląsku – mówi Henryk Mercik. Gdy Szlak powstawał, był konserwatorem miejskim w Rudzie Śląskiej i wpisywał tamtejsze obiekty na listę. Teraz opiekuje się chorzowskimi zabytkami, dopilnował remontu Szybu Prezydent i dopisano go do szlaku.

W OCZEKIWANIU NA GWIAZDY

Co dalej będzie dziać się ze Szlakiem, będzie się tylko rozrastał, czy także zmieniał? Hajduga planuje stworzenie listy dziesięciu, dwunastu „Gwiazd Szlaku”, czyli najprężniej działających obiektów, dzięki którym turyści trafią też do mniej znanych zabytków. Najpewniej trafią na tę listę obiekty, które już teraz przyciągają największą liczbę zwiedzających. Na szczycie tej listy jest Muzeum Browaru Żywiec, które rocznie przyciąga około 100 tys. zwiedzających. Na drugim miejscu jest Zabytkowa Kopalnia Węgla Kamiennego Guido w Zabrze, która ma około 66 tysięcy gości rocznie. Trzecie i czwarte miejsce zajmują tarnogórskie zabytki: Zabytkową Kopalnię Srebra odwiedza rocznie 60 tysięcy ludzi, a Sztolnię Czarnego Pstrąga – 40 tysięcy ludzi.

Rocznie wszystkie obiekty Szlaku Zabytków Techniki odwiedza około 500 tysięcy osób. Kto chce oglądać stuletnie maszyny parowe, zjeżdżać pod ziemię lub zgłębiać tajniki produkcji zapatek? Badania pokazały, że te nietypowe zabytki odwiedzają nie szaleni turyści, ale bardzo porządni ludzie, których chętnie mielibyśmy za sąsiadów. Wśród gości Industriady dominowali ludzie

Aż 26 obiektów starało się o przyłączenie do Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego. Udało się tylko szóstce.

Od niedawna do szlaku należą: cieszyńskie Muzeum Drukarstwa, Wieża Wyciągowa Szybu Prezydent w Chorzowie, Galeria Sztuki Współczesnej Elektrownia w Czeladzi, Kopalnia Ćwiczebna Muzeum Miejskiego Szttygarka w Dąbrowie Górniczej, Huta Szkła Zawieciec w Zawierciu oraz Elektrociepłownia Szombierki w Bytomiu

Nowe atrakcje na Szlaku Zabytków Techniki

(na podstawie informacji Śląskiej Organizacji Turystycznej):

ZDJĘCIA: ARO ŚLĄSKIEJ ORGANIZACJI TURYSTYCZNEJ

1 . Elektrociepłownia Szombierki w latach 30. XX wieku była największą elektrownią w Europie. Budynek jednym przypomina twierdzę, innym kościół. Znawcy wysoko cenią architekturę z okresu wczesnego modernizmu, autorstwa niemieckich architektów Emila i Georga Zillmannów. Warto zobaczyć wieże: zegarową i węglową oraz halę maszynowni z unikatowym modrzewiowym sklepieniem i emporą, a także najwyższe w Europie ceglane kominy. Na dziedzińcu pod drugim co do wielkości polskim zegarem wieżowym z tarczą na cztery strony świata – można poczuć klimat pruskich zamków. Wnętrza Elektrociepłowni przyciągają nie tylko amatorów industrialnych wycieczek oraz twórców i uczestników wydarzeń artystycznych i sportowych.

Elektrociepłownia Szombierki, Bytom, ul. Kosynierów 30, www.ecszombierki.pl

2 . Huta Szkła w Zawierciu prowadzi produkcję szkła nieprzerwanie od 1884 roku. Zwiedzając zakład można zgłębić tajniki topienia i formowania szkła oraz zdobienia i polerowania – nadającego wyrobom niepowtarzalny kształt i blask. Przyjrzeć można się również procesowi ręcznego zdobienia wyrobów kryształowych, pracy automatu zdobniczego, a także zobaczyć narzędzia, jakie stosowane są przy ręcznym formowaniu (dmuchaniu) wyrobów. Cały proces zwiedzania odbywa się podczas normalnej pracy zakładu i bieżącej produkcji wyrobów kryształowych. Na zakończenie można także odwiedzić ekspozycję muzealną przedstawiającą wzornictwo z minionych lat i zrobić zakupy w sklepie przyzakładowym.

Huta Szkła, Zawiercie, ul. Towarowa 18, www.hsg.pl

3 . Muzeum Drukarstwa w Cieszynie to magiczne miejsce, w którym zachował się klimat dawnej drukarni. Zwiedzający (zawsze z przewodnikiem) jest świadkiem powstawania druku archaiczną metodą typograficzną. To jedyne takie muzeum w kraju, gdzie cały zgromadzony sprzęt i maszyny są sprawne. Oprócz lekcji historycznych, proponujemy warsztaty graficzne, gdzie uczestnik własnoręcznie wykonuje formę, z której po wydrukowaniu uzyskuje odbitkę swego dzieła.

Muzeum Drukarstwa w Cieszynie, ul. Głęboka 50, Cieszyn, www.muzeumdrukarstwa.eu

4 . Galeria Sztuki Współczesnej Elektrownia, to jeden z nielicznych obiektów, będący świadkiem „złotego wieku” kopalni „Saturn”, zbudowanej w XIX wieku przez księcia Hugo von Hohenlohe, a doprowadzonej do świetności przez łódzkich fabrykantów, „królów bawelny”: Karola von Scheiblera i Alfreda Biedermanna, twórców Towarzystwa Górniczo-Przemysłowego „Saturn”. Dziś w dawnej elektrowni pulsuje nowe życie – mijające dni i miesiące wyznaczają daty kolejnych artystycznych spotkań. Wśród noszących imiona swych właścicieli kół zamachowych i pulpitów sterowniczych na nowo żyje praca – to energia czerpana z nieprzebranych źródeł sztuki.

Galeria Sztuki Współczesnej Elektrownia, Czeladź ul. Dehnelów (teren kopalni Saturn), www.galeria-elektrownia.pl

5 . Kopalnia Ćwiczebna Muzeum Miejskiego w Dąbrowie Górniczej powstała w 1927 r., jako obiekt szkoleniowy Państwowej Szkoły Górniczej i Hutniczej im. Stanisława Staszica. W zabytkowych wyrobiskach o łącznej długości 800 metrów, zaprezentowano maszyny i urządzenia górnicze używane w górnictwie w drugiej połowie XX wieku. Kopalnia składa się z wyrobisk zlokalizowanych na trzech poziomach połączonych pochylniami. Na najniższym poziomie udostępniona jest ściana węglowa w pokładzie o numeracji 401. Ze względu na panujące w Kopalni Ćwiczebnej warunki górnicze (temperatura 11-12 stopni Celsjusza, wilgotność powietrza 80-90 proc.) zalecane jest stosowanie wygodnego (pełnego) obuwia i cieplejszego okrycia. Zwiedzający otrzymują dodatkowo kurtki ochronne i hełmy oraz oświetlenie osobiste.

Kopalnia Ćwiczebna Muzeum Miejskiego Szttygarka, Dąbrowa Górnicza, ul. Górnicza, www.muzeum-dabrowa.pl

6 . Przy granicy Chorzowa Starego i byłej Królewskiej Huty, na terenie pomiędzy ulicami Piotra Skargi i Tadeusza Kościuszki stoi zabytkowa wieża wyciągowa dawnego szybu „Prezydent” nieistniejącej już kopalni. To unikalna w skali Europy żelbetonowa konstrukcja – wybudowana zgodnie z wymogami modernizmu. Wieżami jej urodę podkreśla kolorowa iluminacja. Na terenie kopalni funkcjonuje kompleks Szttygarka obejmujący m.in: restaurację, pensjonat, SPA, galerię „Straż Pożarna” oraz kawiarnię Pod Wieżą. Latem na scenie pod wieżą organizowane są m.in. spektakle „Chorzowskiego Teatru Ogrodowego”.

Szttygarka, Chorzów, ul. Piotra Skargi 34, www.szttygarka.pl szttygarka@szttygarka.pl

Stwórzmy program zwiedzania

Mówi Edward Wyżoń, przewodnik, właściciel biura turystycznego

Szlaki takie jak Szlak Zabytków Techniki dopiero zaistniały. I na przykład do mnie docierały sygnały, że bardzo mocno zainteresowały Francuzów. Złaskożca starsze osoby – te, które dawno produkowały urządzenia, jakie do dziś w naszych zabytkach stoją. Ja sam po szlaku obwoziłem tylko pojedynczych zapaleńców. Wymagało to wiele przygotowań, bo jak się okazuje, do wielu obiektów można wejść tylko wtedy, gdy załatwi się pozwolenie w „centrali”, a ta jest w Katowicach. Zabrało mi to jakieś dwa dni! Czy to dużo? To są dwa dni pracy, za które nikt nie płaci. Przy organizacji Szlaku Zabytków Turystyki dostrzegam jeden poważny błąd. Jego organizatorzy nie podają informacji, ile zajmuje przejazd z jednego obiektu do następnego. My tu na miejscu jesteśmy sobie w stanie wyobrazić trasę przejazdu, ale taka mała grupka Francuzów? A przecież przejazd z Cieszyna do Zawiercia zajmuje trzy godziny. Dlatego lepiej, moim zdaniem, byłoby oferować pewien program zwiedzania, a nie same obiekty. Na przykład: zatrzymujesz się w hotelu w Bytomiu i możesz zobaczyć taki, taki i taki obiekt, tu zjesz obiad, a tam śpisz. Być może na swojej stronie organizatorzy szlaku powinni wskazywać biura turystyczne, które taki program zorganizują. Poza tym, jak już jesteśmy w Cieszynie to oprócz Muzeum Drukarstwa warto przecież zobaczyć Studnię Trzech Braci, Wenecję Cieszyńską czy Rotundę.

z wykształceniem średnim, średnimi dochodami oraz dziećmi. I pewnie dlatego administratorzy zabytków powoli wietrzą biznes. – Coraz więcej podmiotów zwraca się do nas z propozycją, by kooperować przy szlaku. Rynek zaczyna komercyjnie dostrzegać produkt – mówi zadowolony Adam Hajduga. I dlatego przy stronie Szlaku powstała zakładka: „Szlak poleca”.

PROMOCJA REGIONU KOSZTUJE

Być może możliwość zarabiania na Szlaku sprawi, że kilkadziesiąt różnych instytucji współtworzących go, dogada się i stworzy wspólną ofertę. Jak do tej pory za prowadzenie i promocję Szlaku oraz organizację na przykład Industriady jest odpowiedzialny urząd marszałkowski. – Oznakowanie tylko jednego obiektu wpisane go właśnie na Szlak to koszt około 10 tysięcy złotych. Na Szlak wydaliśmy już 2,8 miliona złotych od 2006 roku do 1 stycznia 2010 i 2,5 miliona złotych od stycznia tego roku – podsumowuje Hajduga.

Szlak w zamierzeniu urzędników ma wypromować nasz region, a także przypominać o jego historii. Jest unikalny w skali kraju, a nawet Europy. Na początku tego roku, jako jedyny z Europy Środkowej i Wschodniej, został włączony do Europejskiego Szlaku Dziedzictwa Przemysłowego (European Route of Industrial Heritage).

Czytelników z pewnością ucieszy informacja, że jest już wyznaczona data kolejnej Industriady. Odbędzie się ona 11 czerwca 2011 roku.

reklama

GUIDO
przygoda
170
320
metrów
pod ziemią

Jedyna w Europie Zabytkowa Kopalnia Węgla Kamiennego ze zjazdem prawdziwą klatką szybową na poziom 170 oraz 320

Zabytkowa Kopalnia Węgla Kamiennego Guido w Zabrze
ul. 3-Maja 93
41-800 Zabrze
tel: +48 32 271 40 77
www.kopalniaguido.pl